

Комплекс початкових оперативних пошукових заходів повинен передбачати:

- одержання і фіксацію первинної оперативно-розшукової інформації про вчинену серію озброєних нападів;
- орієнтування суміжних районних, територіальних й регіональних органів і підрозділів НПУ щодо прикмет підозрюваних в озброєних нападах та ознак викраденого майна та цінностей;
- пошук і отримання оперативними працівниками інформації про прикмети підозрюваних осіб, залишені на місці події сліди, знаряддя злочину тощо, а також іншої інформації, що може сприяти встановленню винних осіб і виявленню викраденого;
- негайне переслідування і затримання підозрюваних осіб по «гарячих слідах»;
- організацію спеціальних заходів для перекриття можливих шляхів відходу підозрюваних;
- проведення розвідувальних опитувань з метою встановлення осіб, яким відомі прикмети підозрюваних;
- обстеження місцевості, що прилягає до місця події;
- оперативне інформування про скоєні злочини позаштатних негласних працівників та надання їм завдань щодо встановлення обізнаних про учинені злочини осіб тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Сілюков В. О. Методологічні проблеми розкриття серійних злочинів корисливо-насиленницької спрямованості. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС імені 10-річчя незалежності України*. 2004. Спецвип. 1. С. 119–126.

2. Базы данных и компьютерные сети в практике работы органов внутренних дел : учеб. пособие / Г. М. Бирюков, А. А. Михно, Д. Й. Никифорчук, В. И. Лебеденко. Луганск : РИО ЛИВД, 2001. 74 с.

Одержано 21.11.2017

УДК 343.97

Валерій Валерійович ДАРАГАН,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ КРИМІНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ

На сьогодні в Україні триває процес реформування органів внутрішніх справ та правоохоронної системи в цілому, плинність як зовнішніх, так і внутрішніх факторів зумовлює необхідність постійного

удосконалення структурно-функціональної побудови підрозділів Національної поліції України (далі – НП України), а це визначає потребу своєчасного наукового аналізу та розробок з метою їх впровадження у практичну діяльність.

Реформування системи ОВС суттєво вплинуло на структурно-функціональну побудову окремих підрозділів НП України, велику частину з них було значно скорочено, деякі підрозділи були зовсім ліквідовані. Після початку реформування ОВС пройшло не так багато часу, але уже сьогодні вбачається значна кількість прорахунків в структурно-функціональній побудові окремих підрозділів НП України.

Ключову роль в діяльності щодо оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель відіграють підрозділи захисту економіки НП України.

Департамент захисту економіки Національної поліції України було створено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 р. № 830, як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції з вертикальним підпорядкуванням, на який покладено функції протидії злочинності у сфері економіки.

Як бачимо з вище сказаного, в процесі реформування вказаний підрозділ зазнав змін стосовно підпорядкування, якщо попередні підрозділи, які виконували функції з протидії злочинам у сфері економіки мали як горизонтальне так і вертикальне підпорядкування, то новостворений підрозділ має лише вертикальне підпорядкування.

Зазначені зміни у підпорядкуванні були обумовлені тим, що територіальні підрозділи в областях, на які покладалася функція протидії злочинності у сфері економіки й боротьби з корупцією, опосередковано залежали від органів місцевої влади в контексті вирішення соціально-побутових питань, матеріально-технічного забезпечення, надання різноманітних послуг на пільгових умовах, використання родинних зв'язків, що зумовлювало певні корупційні ризики та не давало змоги повною мірою забезпечити ефективну протидію корупції [1, с. 250].

Основним суб'єктом протидії злочинам у сфері державних закупівель в структурі управлінь захисту економіки є відділи протидії злочинам у бюджетній сфері. Однак, діяльність деяких інших відділів також направлена на протидію цим злочинам, оскільки сфера державних закупівель охоплює значну кількість суспільних відносин у різних галузях та сферах економіки.

Відділи при управліннях захисту економіки виконують свої функції за лінійним принципом спеціалізації, тобто передбачає організацію і здійснення оперативними працівниками протидії окремим видам злочинів у сфері економіки або протидії злочинам у певній сфері (галузі) економіки.

В свою чергу міжрайонні відділи захисту економіки здійснюють свою діяльність за оперативно-територіальним (об'єктовим) принципом організації діяльності. Тобто вони здійснюють свою діяльність на чітко обумовленій території оперативного обслуговування, при цьому за працівниками таких відділів закріплюються окремі об'єкти, розташовані на території оперативного обслуговування для здійснення їх оперативного перекриття.

Як показали результати опитування працівників підрозділів захисту економіки НП України, близько 78 % опитаних респондентів незадоволені змінами в структурно-функціональній побудові ДЗЕ НП України, які відбулися в процесі реформування ОВС.

Після реформування системи органів внутрішніх справ діяльність підрозділів захисту економіки Національної поліції України була дещо змінена, а саме була змінена ієрархія підпорядкування таких підрозділів та відокремлення їх від територіальних підрозділів органів внутрішніх справ (відділів/відділень поліції).

Вказані зміни вплинули на територіальне розташування підрозділів захисту економіки Національної поліції України та їх територію оперативного обслуговування. Зокрема, значно зменшилась кількість підрозділів, які розташовані безпосередньо в населених пунктах, а територія оперативного обслуговування значно збільшилась.

На нашу думку, вказаний фактор негативно впливає на якість здійснення моніторингу державних закупівель, а також на якість виконання покладених на підрозділи захисту економіки Національної поліції України завдань щодо протидії злочинам у сфері державних закупівель.

Окрім вказаних недоліків в структурно-функціональній побудові підрозділів захисту економіки НП на сьогодні існують ще декілька проблем, які виникають в процесі покладених на працівників вказаних підрозділів обов'язків. Зокрема, існують певні проблеми, пов'язані з веденням секретного діловодства та налагодженням взаємодії зі слідчими підрозділами.

Перша проблема виникає в міжрайонних відділах захисту економіки виникають, оскільки за місцем свого розташування вони не мають режимно-секретних секторів. Усі документи, що складають працівники цих відділів складаються ними в приміщенні режимно-секретного сектору управління захисту економіки в обласному центрі, де і зберігаються їх спеціальні валізи з оперативно-розшуковими справами, справами на негласний апарат. Вказана обставина призводить до втрати інтересу до оперативної роботи у працівників вказаних підрозділів, що безперечно негативно впливає на рівень протидії злочинам у сфері економіки та у сфері державних закупівель зокрема.

Друга проблема виникла у зв'язку з відшаруванням підрозділів захисту економіки від територіальних підрозділів Національної поліції. Зокрема, справи по злочинах виявлених працівниками відділів при управліннях захисту економіки, як правило, розслідують або слідчі підслідних управлінь при ГУНП в областях, або слідчі підрозділи при відділеннях поліції в обласних центрах де розташоване відповідне управління захисту економіки, і тут майже не виникає проблем з організацією взаємодії між цими підрозділами. Однак, у випадку виявлення злочинів працівниками міжрайонних відділів захисту економіки, такі злочини розслідують слідчі підрозділи при відділеннях (відділах) поліції на території яких такий злочин було скоєно, і тут виникають проблеми описані нами вище, пов'язані з великою територією обслуговування таких відділів захисту економіки. Оперативний працівник, який працює в окремо взятому районному центрі не має можливості якісно здійснювати оперативне супроводження кримінального провадження, яке ведеться слідчим за 50, а в деяких випадках і за 100 кілометрів від місця дислокації оперативного підрозділу.

Але навіть у випадку, коли і оперативний підрозділ захисту економіки і слідчий підрозділ в якому знаходиться кримінальне провадження будуть розташовані в одному місці це не вирішить проблему, пов'язану з кваліфікацією слідчих, оскільки, як показали результати дослідження, в переважній більшості випадків, лише в слідчих управліннях були наявні слідчі, які спеціалізуються на розслідуванні кримінальних правопорушень зазначеної категорії, більшість із них складають колишні працівники підрозділів захисту економіки, які потрапили під скорочення в процесі реформування ОВС та зміни структурно-функціональної побудови підрозділів захисту економіки. Інша частина слідчих, зокрема, які працюють в територіальних органах, підрозділах поліції слабо орієнтуються в економічних процесах та не мають відповідного досвіду розслідування злочинів, що вчиняються у сфері економіки, зокрема й у сфері державних закупівель.

На нашу думку вирішити зазначену проблему можна лише змінивши статус оперативного працівника підрозділу захисту економіки на детектива. Необхідність запровадження таких змін обумовлена не тільки проблемами в налагодженні взаємодії з підрозділами слідства, а й специфікою діяльності таких підрозділів, особливостями виявлення та документування злочинів за кожним напрямом діяльності тощо.

У цілому, зміна ієрархії підпорядкування підрозділів захисту економіки позитивно вплинула на їх діяльність, однак відшарування вказаних підрозділів від територіальних підрозділів Національної

поліції негативно вплинув на рівень протидії економічній злочинності, у тому числі й у сфері державних закупівель, в окремих районах регіону. Крім зміни ієрархії підпорядкування, позитивною зміною в структурно-функціональній побудові територіальних підрозділів захисту економіки НП України було введення до їхньої структури підрозділів оперативно-технічних заходів, що забезпечило проведення оперативно-технічних заходів в значно коротші терміни.

Таким чином, можна прийти до висновку, що на сьогоднішній день структурно-функціональна побудова територіальних підрозділів захисту економіки НП України не здатна забезпечити діяльність щодо протидії злочинам у сфері державних закупівель на належному рівні та потребує якісних змін в її побудові.

Список бібліографічних посилань

1. Запотоцький А. П., Вязмікін С. А. Запровадження економічного аналізу в діяльності підрозділів захисту економіки національної поліції України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 249–257.

Одержано 21.11.2017

УДК 343.13

Олексій Олександрович ДЕРЕВЯГІН,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
та розкриття злочинів факультету № 2*

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ СТАТТІ 271 КПК УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ПРО ЗЛОЧИННИ ПОСЯГАННЯ НА МАЙНО ГРОМАДЯН

В умовах реформування сучасного Кримінально-процесуального законодавства, процес якого означений низкою теоретичних і практичних проблем, особливої актуальності набувають питання щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, адже їх регламентація в чинному Кримінальному процесуальному кодексі України викликала чимало дискусій як із боку науковців, так і з боку практиків. Новелою кримінально-процесуального законодавства стало об'єднання контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупівлі, спеціального слідчого експерименту й імітування обстановки злочину в одну негласну слідчу (розшукову) дію. З огляду на зазначене, нагальною є потреба у визначенні особливостей механізму проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину, а також у з'ясуванні законодавчих переваг і